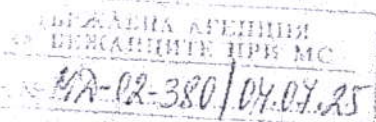

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА БЕЖАНЦИТЕ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

ДИРЕКЦИЯ „МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ“

СПРАВКА

ОТНОСНО: РУСКА ФЕДЕРАЦИЯ

1. Общо положение в страната.
2. Актуална политическа и икономическа обстановка в Русия.
3. Характер и особености на военната служба в Русия.
4. Информация за призовки за явяване за запас и мобилизация в Русия (форма, външен вид, съдържание - задължителни реквизити).
5. Начин за връчване на призовки за явяване за запас и мобилизация.
6. Отклоняване от запас и мобилизация.
7. Съществуват ли данни за руски граждани, отклонили се от запас и мобилизация, на които да са повдигнати обвинения и е потърсена показателна отговорност по НК на Руската федерация?
8. Каква руска армия участва във военните действия в Украйна — професионални войници, наборници, мобилизирани?
9. Възрастови граници за мобилизация. Категории лица, които не подлежат на мобилизация.

1. Общо положение в страната.

Приходите от огромни природни ресурси, преди всичко петрол и газ, помагат на Русия да преодолее икономическия колапс от 1998 г., но спадът на цените на петрола от 2014 г. слага край на дългосрочния период на просперитет.

Владимир Путин е доминиращата политическа фигура в Русия след избирането му за президент през 2000 г., като изкарва два мандата на поста и след това четири години като министър-председател. След завръщането на Путин на президентския пост през 2012 г. и преизбрането му през 2018 г. и 2024 г., руските власти допълнително затягат контрола върху медиите, заглушавайки всяка сериозна опозиция. Алексей Навални — най-яръстият критик на президента Путин, умира в арктическа наказателна колония през 2024 г. Президентът се представя като силен лидер, извел Русия от икономическата, социална и политическа криза от 90-те години на миналия век и защитава националните интереси на Русия, особено срещу предполагаемата враждебност на Запада.

През 2022 г. Русия нахлува в Украйна в опит да си възвърне контрола над съседната страна. По приблизителна оценка, инвазията причинява десетки хиляди украински цивилни жертви и стотици хиляди военни жертви. Смята се, че Путин преследва идеологическа кампания на вътрешния фронт — настоявайки за превръщането на Русия във все по-милитаристично общество.

През 2023 г. Кремъл разкрива антизападна външнополитическа стратегия, определяща Русия като „уникална страна-цивилизация и огромна евразийска и евриазиатска сила“, стремяща се към по-тесни отношения с Китай, Индия, ислямския свят, Латинска Америка и Южна Африка, в опозиция на САЩ и техните съюзници.

От началото на нахлуването в Украйна през 2022 г. почти всички независими медии в Русия са затворени, принудени са да затворят или напускат страната, за да работят в изгнание. Водещите национални телевизионни канали, контролирани от държавата, разчистват графиците си за предавания за актуални събития, разпространяващи антиукраински и антизападни материали. Властите също така разширяват контрола си върху онлайн света и се стремят да ограничат влиянието на глобалните интернет гиганти.¹

Конституцията обявява държавата за светска и гарантира свобода на религията, равни права, независимо от религиозните убеждения, както и правото на богослужение и изповядване на религията. Законът гласи, че държавни служители могат да забранят дейността на религиозна асоциация за нарушаване на обществения ред или участие в „екстремистка дейност“. Законът позволява на правителството да криминализира широк спектър от дейности като екстремистки, но не дефинира точно екстремизма. Закон, приет през 2022 г., разрешава създаването на поверителна база данни с материали, определени като екстремистки, и „единен регистър“ на лица в организации, определени като терористични или екстремистки. Друг закон от 2022 г. изисква определени организации, включително религиозни групи и лица, да се идентифицират публично като чуждестранни агенти, което според критиците има за цел да ги дискредитира. Законът определя християнството, исляма, юдаизма и будизма като четирите „традиционни“ религии на страната и признава специалната роля на Руската православна църква (РПЦ).

Правителството на САЩ оценява общото население на 141,5 милиона души (към средата на 2023 г.). Проучване, публикувано през м. май от независимия център Левада, установява, че 72% от респондентите се определят като православни християни, 7% като мюсюлмани, а 18% съобщават, че нямат религиозна вяра. Религиозните групи, всяка съставляваща приблизително 1% или по-малко от населението, включват будисти, протестанти, римокатолици, евреи, членове на Църквата на Исус Христос на светите от последните дни (Църквата на Исус Христос), Свидетели на Йехова, индуси, бахай, членове на Международното общество на Кришна съзнанието, езичници, тенгристи, членове на Църквата на сциентологията и практикуващи Фалун Гонг.

Преброяване от 2010 г. – последното, за което има налични данни, оценява броя на евреите на 150 000 души. През 2021 г. Руският еврейски конгрес (RJC) изчислява, че еврейското население е 172 500 души. Според статистиката на Еврейска агенция за Израел (Jewish Agency for Israel – неправителствената организация и най-голямата еврейска организация с нестопанска цел в света), 44 631 от приблизително 165 000 евреи, живеещи в страната в началото на 2022 г., са емигрирали в Израел през тази година. Jerusalem Post съобщава през м. юни 2023 г., че приблизително 60 000 граждани са емигрирали в Израел от м. май 2022 г., като приблизително 40 000 допълнителни

¹ BBC News, Russia country profile, last updated on 25 March 2024, available at: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17839672> (accessed 30 June 2025)

лица вече отговарящи на условията за емигриране и хиляди други, чакащи срещи в израелското посолство или в консулство.

Според мюфтията Равил Гайнутдин, председател на Религиозния съвет на мюсюлманите на Руската федерация, през 2018 г. има 25 милиона мюсюлмани, представляващи приблизително 18% от населението. Имигрантите и работниците са предимно мюсюлмани. Повечето мюсюлмани живеят във Волго-Уралския регион и Северен Кавказ. Москва, Санкт Петербург и части от Сибир също имат значително мюсюлманско население.²

2. Актуална политическа и икономическа обстановка в Русия.

Според съобщения в медиите, ръководителят на държавната следствена комисия Александър Бастрикин заявява в кулоарите на годишната конференция на Санктпетербургския международен правен форум на 20 май 2025 г., че прокуратурата вече е задържала над 80 000 новонаaturalизирани мигранти, които не са изпълнили задължението си да се впишат в руския военен регистър. Една четвърт от тях вече участват в „специалната операция“, както официално е наречена войната срещу Украйна. Според съобщения в медиите, от дълго време се извършват редовни акции в джамии, пазари и строителни обекти, както и на други места, където се предполага, че се намират мигранти. Имигрантите с руско гражданство, които не са се регистрирали, обикновено са или призовавани във военния комисариат за регистрация, или отвеждани там директно, в някои случаи насила, в нарушение на приложимото законодателство. В този контекст се твърди, че има и съобщения, според които мигранти са били заплашвани с отмяна на натурализацията им и впоследствие депортиране в страните им на произход, като по този начин са били незаконно принуждавани да се запишат като войници по договор за войната в Украйна.

Законова поправка, приета през м. август 2024 г., изисква новите руски граждани да се регистрират във военния комисариат по мястото, където живеят, в рамките на 14 дни, в противен случай натурализацията им може да бъде отменена. Целта на регистрацията е, наред с други неща, да могат да бъдат призовани по-късно за основна военна служба и за военна служба в случай на нова мобилизация. Според информация на OVD-Info, руските съдилища са лишили от гражданство най-малко 63 лица с руско гражданство поради неизпълнение на задължението за регистрация до м. януари 2025 г. Това засяга особено често лица от централноазиатски произход.³

На 14 май 2025 г. Басманный районен съд в Москва осъжда Григорий Мелконянц – съпредседател на Движението за защита правата на избирателите „Голос“, на пет години затвор за организиране на дейност на „нежелана организация“ в съответствие с чл. 284 ал. 1 и ал. 3 от Наказателния кодекс. Известният наблюдател на избори е арестуван на 17 август 2023 г., в деня на националните и местните избори, и в

² USDOS - US Department of State: 2023 Report on International Religious Freedom: Russia, 26 June 2024, available at: <https://www.eccoi.net/en/document/2111573.html> (accessed 30 June 2025)

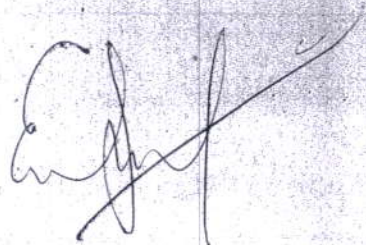
³ BAMF - Federal Office for Migration and Refugees (Germany): Briefing Notes (KW22/2025), 26 May 2025, available at: https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/Behoerde-Informationszentrum/BriefingNotes/2025/briefingnote-s-kw22-2025.pdf?__blob=publicationFile&v=2 (accessed 30 June 2025)

B.O. 3

навечерието на президентската кампания през 2024 г. Организации за защита на правата на човека определят това като политически мотивирана присъда. Мелконянц е обвинен в сътрудничество с Европейската мрежа на организациите за наблюдение на избори (ENEMO), на която неправителствената организация „Голос“ е един от основателите. ENEMO е обявена за „нежелана“ на 27 септември 2021 г.

Широката свобода на преценка, която според организациите за правата на човека вече е свързана с определянето на ENEMO като „нежелана организация“, достига нивото на политически мотивирано произволно задържане в този случай, тъй като приравнява гражданското движение „Голос“ с неправителствената организация „Голос“, която е ликвидирана през 2020 г. Адвокатът му заявява, че твърдението, че Мелконянц работи за ENEMO, е съмнително, тъй като ENEMO не е била определена като „нежелана организация“ до една година след закриването на неправителствената организация „Голос“ през 2021 г. Според съдебни наблюдатели, решението на съда следователно се отнася със задна дата до период преди включването на ENEMO в списъка като „нежелана организация“.

Както съобщава „Новая газета Европа“, на 23 май 2025 г. са издадени заповеди за арест на четиримата бивши местни парламентаристи Иля Асар, Сергей Власов, Игор Глек и Елена Русакова, които живеят в Германия, въз основа на чл. 284 ал. 1 и ал. 3 от Наказателния кодекс. Те са заплашени с до шест години затвор. Твърди се, че наказателното им производство е образувано въз основа на дейността им за движението, наречено „Депутати на мирна Русия“, което е сформирано в Германия през 2023 г. Движението е определено като „нежелана организация“ от главната прокуратура на 16 август 2024 г. След митинг, проведен от движението в Берлин на 01 март 2025 г., на който се твърди, че са били изразени искания за сваляне на руското правителство, членове на семействата на политиците, живеещи в Русия, са били разпитани и домовете им са били претърсени. Държавната Дума въвежда термина „нежелана организация“ в законодателството през 2015 г. Категорията „нежелани“ включва чуждестранни или международни неправителствени организации, за които се твърди, че представляват „заплаха за основите на конституционния ред“ или „отбраната и сигурността на страната“. На нежеланите организации е забранено да действат в Русия по какъвто и да е начин. Освен това, всички руски граждани, които си сътрудничат с организация в Русия или в чужбина, определена като нежелана, или които организират нейната дейност, се считат за извършили регулаторно нарушение в съответствие с руското законодателство. Наказателното право се прилага за рецидиви, които се наказват с до шест години лишаване от свобода. Според наблюдатели, мерките са използвани за прекъсване на международното финансиране на руското гражданско общество. Според OVD-Info, в момента има висящи наказателни производства по чл. 284 ал. 1 срещу най-малко 23 лица, като най-малко 13 са задържани поради дейността си за „нежелани организации“. Към 29 май 2025 г. списъкът с „нежелани организации“, воден от Министерството на правосъдието, включва 227 образователни, социални,

изследователски и религиозни организации и сдружения, 34 от които са със седалище в Германия.⁴

Според съобщения в пресата, на 20 юни 2025 г. военен съд в югозападната Белгородска област на Русия признава антивоенната активистка Надежда Росинская за виновна в държавна измяна (чл. 275 от Наказателния кодекс), финансиране на тероризъм (чл. 205.1 от Наказателния кодекс) и публични призови за действия срещу държавната сигурност (чл. 280.4 от Наказателния кодекс) и я осъжда на 22 години лишаване от свобода и глоба от 320 000 рубли (приблизително 3500 евро към 23 юни 2025 г.).

Росинская, която е известна и с името Надия Гайслер, е обвинена в публикуване на призив в социалните медии през м. август 2023 г. за дарения за украинския полк „Азов“, който Русия обявява за „терористична организация“ – обвинение, което както тя, така и нейният адвокат отхвърлят. Според медийни съобщения, малко след началото на пълномасштабната агресия срещу Украйна, Росинская започва да събира дарения за разселени украински цивилни и основава доброволческо движение („Армия на красавиците“), за което се твърди, че е организирано доставки на храна и лекарства до контролираните от Русия части на Украйна между 2022 г. и 2023 г. и подкрепя местното население при евакуацията.

Според съобщения в пресата, на 29 май 2025 г. студент, също обвинен в държавна измяна, е осъден на дванадесет години затвор във Волгоградска област. Мъжът, който страда от неврологично двигателно увреждане, е превел общо максимум 3000 рубли (приблизително 35 евро към 23 юни 2025 г.) в украинска банкова сметка, с намерението да подкрепи петиция за мирни преговори между Русия и Украйна, и е направил самопризнания.

Според данни на OVD-Info, броят на осъдителните присъди за държавна измяна се е увеличил значително в Русия от началото на войната – от 39 случая през 2023 г. до 156 през 2024 г. Твърди се, че неопределена част от тях се дължи на случаи, в които съответните лица претендират, че са дарили пари на благотворителни организации за хуманитарна подкрепа на украинското население, докато разследващите органи твърдят, че те са били преведени на украинските въоръжени сили.⁵

Руското правителство се стреми да намали броя на мъжете в наборна възраст, които могат да получат освобождаване от задължителна военна служба, съобщава на 29 юни 2025 г. държавната информационна агенция ТАСС, позовавайки се на правителствен документ, с който се е добила. Съгласно действащото законодателство, руските мъже на възраст между 18 и 30 години подлежат на наборна военна служба, но могат да получат освобождаване поради лошо здравословно състояние или предшестващи заболявания.

⁴ BAMF - Federal Office for Migration and Refugees (Germany): Briefing Notes (KW23/2025), 2 June 2025, available at: https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/Behoerde/Informationszentrum/BriefingNotes/2025/briefingenotes-kw23-2025.pdf?__blob=publicationFile&v=3 (accessed 30 June 2025)

⁵ BAMF - Federal Office for Migration and Refugees (Germany): Briefing Notes (KW26/2025), 23 June 2025, available at: https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/Behoerde/Informationszentrum/BriefingNotes/2025/briefingenotes-kw26-2025.pdf?__blob=publicationFile&v=2 (accessed 30 June 2025)

Правителствено предложение, очертаващо критериите за задължителна военна служба, предвижда делът на освободените мъже да бъде намален до 17,5% до 2030 г. и до 16% до 2036 г., съобщава ТАСС. Целта за 2024 г. остава непроменена на 19%. Според правителствения документ, около 30% от отговарящите на условията за наборна служба руснаци са били класифицирани като „частично годни“ за военна служба през 2009 г., когато са били въведени съществуващите критерии.

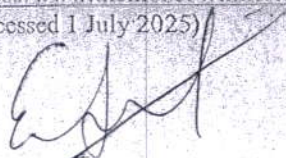
През м. февруари 2025 г. Министерството на отбраната предлага промени в правилата си за военномедицински прегледи, които биха позволили на лица със здравословни проблеми, включително сифилис, хипертония и определени форми на психоза, да бъдат призовани на военна служба. В изявление по това време Министерството на отбраната заявява, че „новите разпоредби са предназначени да подобрят системата за медицински прегледи“ за войници, разположени на фронтовата линия в Украйна. „Опитът от масовите прегледи по време на специалната военна операция разкри неточности и диагностични критерии, които изискват актуализации, за да се приведат в съответствие с настоящите медицински стандарти“, добавят военните. Двугодишните квоти за наборна военна служба се определят от президента Владимир Путин и се увеличават след нахлуването в Украйна. Между 2019 г. и 2022 г. годишната квота за наборна военна служба остава стабилна на приблизително 134 500 до 135 000 наборници. През пролетта на 2023 г. в армията са записани 147 000 наборници, а през есента са записани още 130 000. Тази възходяща тенденция продължава и през 2024 г., като през пролетта са записани 150 000 мъже, а през есента – 133 000. До пролетната наборна кампания през 2025 г. целта се повишава до 160 000 нови наборници.

През м. април 2025 г. Путин подписва закон, според който, ако дадено лице бъде обявено за годно за служба, но не се присъедини към армията по здравословни причини, служителите по военнослужещите могат да му разпоредят да служи в началото на следващата наборна кампания, без да се изисква нов медицински преглед или решение за наборна военна служба.⁶

Русия и Украйна си разменят военнопленници, въпреки дипломатическите усилия за прекратяване на конфликта, докато двете страни продължават да си разменят атаки. На 26 юни 2025 г. официални лица в Москва и Киев потвърждават размяната, но не разкриват броя на освободените затворници. Украинският президент Володимир Зеленски пише в платформата X, че „бойците на Въоръжените сили, Националната гвардия и Държавната гранична служба“ се завръщат у дома. „Повечето от тях са били в плен от 2022 г. Правим всичко възможно, за да открием всеки човек, да проверим информацията за всяко име“, казва той. „Трябва да върнем всички наши хора у дома. Благодаря на всички, които ни помагат в това начинание.“

В същото време руското Министерство на отбраната съобщава в Telegram, че друга група руски войници се е завърнала от Украйна. „В момента руските военнослужещи се намират на територията на Република Беларус, където получават необходимата психологическа и медицинска помощ“, съобщават от министерството.

⁶ The Moscow Times, Russia Moves to Limit Exemptions for Military Conscripts, 30 June 2025, available at: <https://www.themoscowtimes.com/2025/06/30/russia-moves-to-limit-exemptions-for-military-conscripts-a89611> (accessed 1 July 2025).

След това войниците ще бъдат откарани в Русия за лечение и рехабилитация, добавят от министерството.

По време на директната си среща в Турция на 2 юни 2025 г. Русия и Украйна обещава да разменят най-малко 1000 войници по една от малкото точки, по които двете страни се споразумяват и показват сътрудничество от началото на войната през 2022 г. Но бъдещите преговори за обсъждане на пътя за прекратяване на войната са в застои, тъй като пропагандата между Москва и Киев остава непроменена, коментират от *Al Jazeera*. Русия многократно заявява, че всяка територия, която е завзета по време на войната, трябва да бъде запазена, за да се постигне прекратяване на огъня. Киев обаче отхвърля предложението да се откаже от земята си. На фона на последната размяна на затворници, руски въздушни удари срещу Украйна убиват най-малко един човек и раняват двама други в южната област Херсон. Освен това Русия обявява, че нейните сили са превзели две украински села в Донецка област, след като началникът на украинската армия Олександр Сирски заповядва ускорено изграждане на отбранителни линии, тъй като руските сили завземат все повече територии към Днепропетровска област.

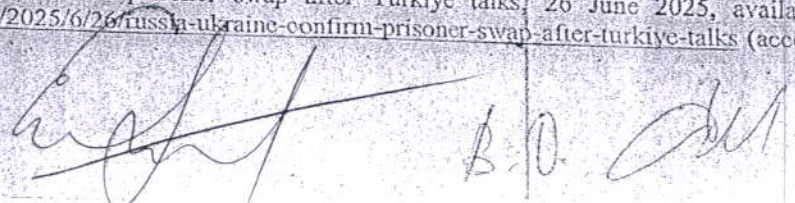
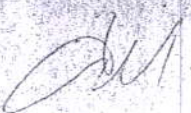
Междувременно Зеленски подписва на 26 юни 2025 г. споразумение със Съвета на Европа за изпращане на висши руски служители пред съд за нахлуването в Украйна.⁷

Президентът Владимир Путин заявява на 27 юни 2025 г., че руските и украинските искания за мир остават „абсолютно противоречиви“, тъй като последните разговори не успяват да доближат двете страни до прекратяване на огъня. Руските и украинските преговарящи си разменят писмени предложения на мирните преговори в Истанбул по-рано през м. юни 2025 г., но освен споразумението за мащабен обмен на затворници, преговорите не довеждат до осезаем напредък. „Що се отнася до меморандумите, както се очакваше, не се случи нищо изненадващо... това са два абсолютно противоречиви меморандума“, заявява Путин по време на пресконференция в Минск, Беларус, визирайки мирните предложения на всяка страна. „Ето защо се организират и водят преговори – за да се опитаме да оближим тези позиции“, добавя той.

Путин досега отхвърля призивите за незабавно прекратяване на огъня и засилва въздушните атаки, докато руските сили напредват все по-навътре в украинска територия, включително отвъд четирите региона, които Москва твърди, че е анексирала, след като започва пълномащабното си нахлуване през м. февруари 2022 г. Русия иска Украйна да отстъпи повече земя и да се откаже от западната военна подкрепа – условия, които Киев нарича неприемливи. Въпреки безизходността, Путин заявява, че двете страни ще „продължат по-нататъшните контакти“, след като завършат размяната на пленници, договорена по време на последните директни преговори на 2 юни 2025 г.

От *The Moscow Times* припомнят, че вече са се състояли няколко размени, като всяка страна е освободила повече от 1000 пленени войници. Путин заявява, че Русия е готова да върне телата на още 3000 загинали украински войници. Руският президент

⁷ *Al Jazeera*, Russia, Ukraine confirm prisoner swap after Türkiye talks, 26 June 2025, available at: <https://www.aljazeera.com/news/2025/6/26/russia-ukraine-confirm-prisoner-swap-after-turkiye-talks> (accessed 1 July 2025)

 B.O.

също така признава напрежението, което войната оказва върху икономиката, като разходите за отбрана сега представляват 6,3% от БВП, или 13,5 трилиона рубли (172 милиарда долара). „Това е много“, заявява Путин. „Платихме за това с инфлацията, но сега се борим с тази инфлация“. Той също така критикува членовете на НАТО за обещанието да увеличат разходите за отбрана до 5% от БВП, наричайки този ход „агресивен“.⁸

Русия изстрелва над 500 въздушни оръжия срещу Украйна за нощ в бараж, който Киев определя като най-голямата въздушна атака досега от тригодишната война. Украинските военновъздушни сили заявяват на 29 юни 2025 г., че Русия е изстреляла 477 дрона и примамки, както и 60 ракети през нощта. Въпреки че 475 от тях са били свалени или загубени, атаката бележи „най-мощния въздушен удар“ срещу страната, откато Русия започва пълномасштабното си нахлуване през м. февруари 2022 г., пояснява пред *Associated Press* Юрий Игнат, ръководител на комуникациите на украинските военновъздушни сили. Бомбардировките изглеждат насочени към няколко региона, далеч от фронтовата линия, включително в Западна Украйна, казва той. Руската армия заявява на 29 юни 2025 г., че нощната ѝ атака е засегнала обекти на украинския военно-промишлен комплекс и нефтепреработвателни предприятия, и че е прихванала три украински дрона през нощта.

Масштабът на атаките поставя под въпрос коментарите, направени от Владимир Путин на 27 юни 2025 г., в които руският президент обявява, че Москва е готова за нов кръг директни мирни преговори в Истанбул. Президентът на Украйна Володимир Зеленски заявява, че бомбардировката всъщност показва, че Путин е решил да продължи войната. „Москва няма да спре, докато има способността да нанася масирани удари“, пише Зеленски в социалните мрежи. Само през последната седмица Русия атакува Украйна с повече от 114 ракети, повече от 1270 дрона и близо 1100 планируващи бомби, отбелязва той и добавя, че „тази война трябва да бъде прекратена – необходим е натиск върху агресора, както и защита“. „Украйна трябва да засили противовъздушната си отбрана – нещото, което най-добре защитава живота“. Зеленски повтаря готовността на Украйна да закупи американски системи за противовъздушна отбрана, добавяйки, че страната му разчита на „лидерството, политическата воля и подкрепата на Съединените щати, Европа и всички наши партньори“.

Междувременно, украинските военновъздушни сили съобщават, че военен самолет F-16, доставен от западните им партньори, се е разбил, след като е претърпял повреди при свалянето на въздушни цели, убивайки пилота. „Пилотът е използвал всичките си бордови оръжия и е свалил седем въздушни цели. Докато е свалял последната, самолетът му е бил повреден и е започнал да губи височина“, информират военновъздушните сили в Telegram и добавят, че пилотът не е имал време да катапултира.

Местни власти в Украйна съобщават, че при ударите загиват двама души и най-малко 12 са ранени, включително две деца. Докато сирените за въздушна тревога кънтят в цялата страна, жителите на Киев се укриват в бомбоубежища и метростанции,

⁸ The Moscow Times, Putin Says Russia and Ukraine Nowhere Close on Peace Terms, 27 June 2025, available at: <https://www.themoscowtimes.com/2025/06/27/putin-says-russia-and-ukraine-nowhere-close-on-peace-terms-a89606> (accessed 1 July 2025)

докато в град Дрогобич, в западната Львовска област, избухна голям пожар в промишлено съоръжение след атака с дрон, която прекъсва електричеството в части от града. Експлозии са чути в Киев, Львов, Полтава, Николаев, Днепронетровск, Черкаси и Ивано-Франківска области, съобщават очевидци и областни управители пред Reuters.

От The Guardian коментират, че ескалиращата кампания на Русия идва в момент, когато преговорите за прекратяване на боевете остават до голяма степен в задънена улица. Два скорошни кръга между руска и украинска делегация в Истанбул не довеждат до напредък.

На 29 юни 2025 г. уебсайтът на президента на Украйна съобщава, че страната е започнала процеса на оттегляне от международния договор за забрана на противопехотните мини. Високопоставеният украински депутат Роман Костенко заявява в социалните медии, че все още е необходимо парламентарно одобрение. „Това е стъпка, която реалността на войната отдавна изисква“, казва той. „Русия не е страна по тази конвенция и масово използва мини срещу нашите военни и цивилни. Не можем да останем обвързани в среда, където врагът няма ограничения.“

През последните месеци, и по повод на възмущението на активисти срещу мините, пет европейски държави обявяват подобни планове за оттегляне от знаковия договор за забрана на мини от 1997 г., позовавайки се на опасения относно нарастващата заплаха от Русия.⁹

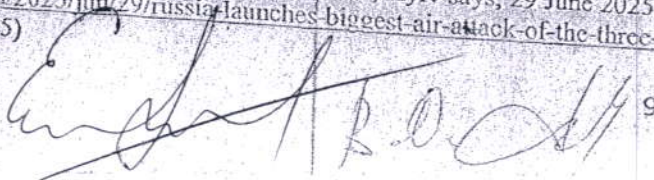
Икономическа обстановка

В материал на BBC от 23 юни 2025 г. се посочва, че след незаконното нахлуване в Украйна през 2022 г., Русия се превръща в най-санкционираната нация, но въпреки това икономиката ѝ е забележително устойчива. Ако се вярва на официалните руски данни, през 2024 г. икономиката ѝ надминава тази на всички страни от G-7 – Канада, Франция, Германия, Италия, Япония, Обединеното кралство и САЩ. Руската икономика се разширява с 4,3% през 2024 г., в сравнение с 1,1% във Обединеното кралство и 2,8% в САЩ. Този растеж в Русия се дължи на рекордните военни разходи на Кремъл. Износът на петрол на страната по обем също остава относително стабилен, тъй като доставките, някога предназначени за Европа, са пренасочени към Китай и Индия. А „флотът в сянка“ от танкери, чиято собственост и движение биха могли да бъдат скрити, помага на Москва да заобиколи санкциите другале.

Междувременно руската рубла се възстановява, за да се превърне в най-добре представящата се световна валута тази година, с печалби от над 40%, според Bank of America. И все пак, с приближаването на 2026 г., настроението се променя. Вътре в страната инфлацията е постоянно висока, лихвените проценти са скочили до 20%, а компаниите не могат да намерят необходимите им работници. А в световен мащаб цените на петрола падат през 2025 г., преди настоящият конфликт между Израел и Иран да предизвика скок.

Руският министър на икономиката предупреждава на 19 юни 2025 г., че страната е „на ръба“ на рецесия след период на „прегряване“. А някои наблюдатели на Русия дори предполагат, че икономиката може да е на път към колапс. Евгений Надоршин,

⁹ The Guardian, Russia has launched biggest air attack of three-year war on Ukraine, Kyiv says, 29 June 2025, available at: <https://www.theguardian.com/world/2025/jun/29/russia-launches-biggest-air-attack-of-the-three-year-war-on-ukraine-kyiv-says> (accessed 1 July 2025)

икономист, базиран в Москва, разяснява пред *BBC News*, че „като цяло ще бъде доста неудобна ситуация до края на 2026 г. и определено ще има неизпълнение на задължения и фалити“. Той прогнозира, че спадът ще бъде „лек“ и нарича всяко предположение за срив „пълна лъжа“. „Без никакво съмнение руската икономика е преживяла редица по-дълбоки рецесии от тази“. Надоршин посочва, че нивото на безработица в Русия в момента е на рекордно ниско ниво от 2,3% и вероятно ще достигне връх от едва 3,5% през следващата година. За сравнение, нивото на безработица във Великобритания е 4,6% през м. април 2025 г. Въпреки това, той и други виждат причини за безпокойство, защото Русия изглежда е навлязла в период на стагнация. Инфлацията е 9,9% през годината до м. април, отчасти поради западните санкции, които покачват цените на вноса, но също и поради недостиг на работна ръка, който довежда до повишаване на заплатите. Според руското Висше училище по икономика, в края на 2024 г. в страната липсват около 2,6 милиона работници до голяма степен поради факта, че мъжете отиват на война или бягат в чужбина, за да я избегнат.

Централната банка повишава лихвените проценти до рекордни нива тази година, за да се опита да укроти покачващите се цени, но това прави по-скъпо за компаниите да набират капитала, от който се нуждаят, за да инвестират.

Междувременно приходите на Русия от петрол и газ намаляват поради санкциите и по-слабото ценообразуване и според официални данни са намалели с 35% на годишна база през м. май 2025 г. Това допринася за нарастващия бюджетен дефицит, който оставя страната с по-малко средства за инфраструктура и обществени услуги. „Те имат този огромен бюджет от разходи за военни, който не може да бъде докоснат“, казва Андраш Тот-Дзифра, политически анализатор и наблюдател на Русия. „Това означава, че парите започват да се преразпределят от жизненоважни инвестиционни проекти в областта на пътищата, железопътния транспорт и комуналните услуги. „Качеството на предоставянето наистина страда“. Русия може да се е справила по-добре от очакваното със западните санкции, но те продължават да дърпат икономиката, добавя той. Руските компании се затрудняват да внасят технологиите, от които се нуждаят, и това сериозно вреди на автомобилната индустрия. ЕС също така забранява вноса на руски въглища и диверсифицира производството си, отдалечавайки се от газа, с цел постепенно премахване на вноса до 2027 г. „Нищо от това вероятно няма сериозно да попречи на способността на Русия да води война в краткосрочен план“, казва Тот-Дзифра. „Но това би могло да повлияе на способността на икономиката да расте или да се диверсифицира през следващите години.“

Досега Кремъл отхвърля опасенията. В началото на м. юни 2025 г. говорителят Дмитрий Песков заявява пред репортери, че „макроикономическата стабилност“ и „основната сила“ на руската икономика са очевидни. Междувременно през м. април 2025 г. той обявява, че икономиката „се развива доста успешно“ благодарение на правителствената политика.

От *BBC* коментират, че е трудно да се каже какво ще се случи след това. Ако Украйна и Русия постигнат мирно споразумение тази година, което не е невъзможно, това би облекчило част от натиска върху Москва. Президентът на САЩ Доналд Тръмп заявява желанието си да нормализира отношенията и дори да изгради нови

икономически партньорства. По Европа може би „ще се придържа към курса“ и ще запази собствените си санкции в случай на мир, пояснява д-р Катя Яфимава от Оксфордския институт за енергийни изследвания. „Дори и да не се случи, е почти невъзможно да се види някакво голямо завръщане към Европа, купувайки руски петрол и газ, както беше преди 2022 г., въпреки че е възможно скромно завръщане на вноса на газ“, добавя тя. „И все пак това би нарисувало трудна икономическа картина за Москва. Докато Русия до голяма степен е преориентирала износа си на петрол далеч от Европа, е по-трудно да го направи за газа“.¹⁰

Според уебсайта *Garant.ru*, от 1 юли 2025 г. Русия ще въведе планирано увеличение на цените на комуналните и общинските услуги, в съответствие с правителствена директива, одобрена през м. ноември 2024 г. В съответствие с директивата, цената на комуналните и общинските услуги ще се увеличи с между 8,6% и 21,1%, в зависимост от региона. Цените в Москва и Санкт Петербург ще се увеличат с 15%, докато в Московска област ще има увеличение от 13%. Местните власти имат последната дума за това с колко ще се увеличат цените. Като правило те трябва да останат в рамките на ограниченията, определени от федералното правителство, въпреки че са позволени някои изключения. В резултат на това увеличенията на цените ще варират значително. В Ижевск например, цените ще се повишат с 38% - въпреки че повечето общини в Удмуртската република предвиждат само 15% увеличение. В Омск цените ще се повишат с близо 40%. Средно се очаква тарифите в цяла Русия да се повишат с 11,9% тази година. Това се сравнява с увеличения от 9,8% през 2024 г. и 8,1% през 2023 г., според RBC. Министерството на строителството заявява, че индексацията отразява нарастващите разходи за ресурси и необходимостта от обновяване на комуналната инфраструктура.¹¹

В материал на *The Kyiv Independent* от 2 юли 2025 г. се посочва, че руските власти планират да започнат добив на газ от Азовско море, позовавайки се на геоложки данни от съветската епоха и идентифицирайки 22 потенциални офшорни находища, включително няколко, разположени близо до окупирания украински град Бердянск, съобщават украински представители пред *Suspilne* на 1 юли 2025 г. Според общинската военна администрация на Бердянск, руската Федерална агенция за петролни ресурси (Роснедра) е обявила планове за проучване и евентуално разработване на газови находища като Морско, Північно-Казантипско и Східно-Казантипско. „(Русия) е декларирала търговски запаси от газ в Азовско море, позовавайки се на съветски архиви, в които са изброени 22 нефтени и газови структури“, заявява пред *Suspilne* Ксения Клещенко, изпълняващ длъжността ръководител на комуникациите на администрацията на Бердянск. „Те включват находището Морско, открито през 1977 г. (и все още в процес на консервация). Необходимо е да се проведе допълнително проучване и пилотна експлоатация“. Клещенко отбелязва, че находищата „Північно-Казантипско“ и „Східно-Казантипско“ са открити в края на 90-те и началото на 2000-те

¹⁰ BBC News, Russia's economy is down but not out, 23 June 2025, available at: <https://www.bbc.com/news/articles/cpqnj17vryjo> (accessed 2 July 2025)

¹¹ Meduza, Russia to raise utility rates starting July 1, with hikes nearing 40 percent in some cities, 01 July 2025, available at: <https://meduza.io/en/news/2025/07/01/russia-to-raise-utility-rates-starting-july-1-with-hikes-nearing-40-percent-in-some-cities> (accessed 2 July 2025)

➤ лица с образувано следствие или досъдебно производство или чиито наказателни преписки са предадени на съда за разглеждане.¹³

12-месечна военна служба с задължителна за всички мъже в Русия на възраст между 18 и 30 години. От 1 януари 2024 г. влиза в сила увеличаване на горната граница на възрастта за наборна военна служба – от 27 на 30 години. Започвайки от пролетния набор, младите мъже, навършили 27-годишна възраст до 1 януари 2024 г., са обект на наборна военна служба. Броят на наборниците, които трябва да бъдат записани по време на есенния набор през 2024 г. (от 1 октомври 2024 г. до 31 декември 2024 г.), е определен на 133 000 души. С призовани 150 000 души от пролетния набор, общият брой на наборниците през 2024 г. е прогнозиран на 283 000. През 2023 г. 147 000 младежи са призовани по време на пролетния набор и 130 000 по време на есенния набор.

Съобщава се, че през пролетните и есенните набори на 2024 г. е организирана наборна служба в окупираните от Русия Донецка, Луганска, Запорожка и Херсонска области, както и в анексирания Кримски полуостров. Както отбелязват от представителството на президента на Украйна в Автономна република Крим, наборната кампания през пролетта на 2024 г. е 19-та наборна кампания, проведена от Русия в Крим от 2015 г. насам, като са призовани общо около 44 500 младежи. Според украински официални лица, руските власти заплашват с наказателно преследване жителите на Крим, които се опитват да избегнат наборна служба, като 206 от 520 регистрирани случая стават след м. февруари 2022 г.

През м. март 2024 г. в Москва отваря врати Единен наборен пункт за военна служба (Единый пункт призыва) като „иновация“, за която се съобщава, че се планира постепенно да бъде внедрена във всички региони. Според официалната уеб страница на Единния наборен пункт (ЕНП), процедурите, провеждани в пункта, са регистрация, първоначална среща, медицинска комисия и наборна комисия. Както съобщават защитници на правата на новобранците, ЕНП е водил лични досиета и е призовавал млади мъже чрез наборни известия. При влизане в сградата са били конфискувани смартфони и не са били допускани адвокати. Липсата на средства за комуникация, както и невъзможността на потенциалните новобранци да напуснат ЕНП поради използването на индивидуална карта за вътрешно движение в сградата, е принудила младите мъже да се подложат на медицински прегледи извън наборния период, дори и да имат право на отсрочка. Няма налична информация в кои региони следва да бъдат открити ЕНП.¹⁴

През 1993 г. в Конституцията на Руската федерация е прието чрез всенародно гласуване правото на руските граждани да заменят военната служба с алтернативна гражданска такава в съответствие с мироопазващи, философски, морално-етични,

¹³ КонсултантПлюс, Федеральный закон "О воинской обязанности и военной службе" от 28.03.1998 N 53-ФЗ (последняя редакция), доступен на: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_18260/ (посетен на 2 юли 2025)

¹⁴ EUAA - European Union Agency for Asylum (formerly: European Asylum Support Office, EASO): The Russian Federation: Major developments regarding human rights and military service [Q82-2024], 21 November 2024, available at: https://www.ecoi.net/en/file/local/2118000/2024_11_EUAA_COI_Query_Response_Q82_Russian_Federation_Major_developments_regarding_human_rights_and_military_service.pdf (accessed 2 July 2025)

политически или религиозни убеждения. Към алтернативна гражданска служба могат да бъдат насочени само онези граждани, които се считат за годни за военна служба или годни с незначителни ограничения. По правило, алтернативната гражданска служба се провежда извън територията на съставните образувания на Руската федерация, в които гражданите постоянно пребивават. Мястото на работа се определя от Федералната служба по труда и заетостта в съответствие с ежегодно одобрените списъци на професиите и ситуацията на пазара на труда и в този смисъл представителите на коренното население биват насочвани към организации, занимаващи се с традиционни икономики и занаяти. Гражданите могат да изпълняват алтернативна гражданска служба само в държавни предприятия и нямат право по собствена инициатива да прекратяват трудови договори, да участват в стачки и да работят на половин работен ден в други организации. Срокът на алтернативната гражданска служба надвишава срока на задължителната военна служба.

Преминването към алтернативна гражданска служба се регулира от Федералния закон „За алтернативната гражданска служба“. Схемата за изпращане на граждани на алтернативна гражданска служба включва подаване на заявление за замяна на военна служба с алтернативна гражданска служба до военния комисариат. Военният комисар изпраща гражданите до мястото на тяхната алтернативна гражданска служба в съответствие с Плана за насочване, одобрен от Федералната служба по труда и заетостта. Граждани, избрали алтернативната служба, могат да засмат само онези длъжности в онези организации, които присъстват в официалния списък, утвърждаван ежегодно от Министерството на народното здраве и социалното развитие. Трудовата дейност на гражданите, които преминават алтернативна гражданска служба, се регулира от Кодекса на труда на Руската федерация.

Считано от 1 януари 2008 г. срокът на алтернативната гражданска служба за руски граждани, изпратени да служат при определените условия, възлиза на:

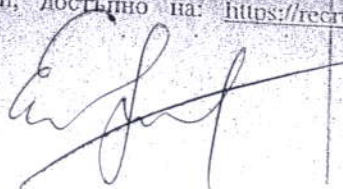
- 21 месеца за граждани, които служат в организации, подчинени на федералните органи на изпълнителната власт, както и органите на изпълнителната власт на Руската федерация;

- 18 месеца за граждани, които служат в организации на въоръжените сили на Руската федерация, други военни формирования или органи, като служители от цивилния персонал.¹⁵

4. Информация за призовки за явяване за запас и мобилизация в Русия (форма, външен вид, съдържание - задължителни реквизити).

Призовката/ повиквателната във военната служба за регистрация и вписване е документ, с който наборникът се уведомява за необходимостта да се яви във военната служба за регистрация и вписване. Издава се в електронен формат (чрез портала „Госуслуги“) или на хартиен носител. И двете форми на документа имат еднаква правна сила. Дори наборникът да не знае за получената призовка (например, не е влязъл в своя профил в „Госуслуги“ или не е получил препоръчано писмо), тя се счита за доставена и той трябва да посети военния комисариат.

¹⁵ Министерство обороны Российской Федерации (Минобороны России), Альтернативная служба в Вооруженных Силах Российской Федерации, доступно на: <https://recruit.mil.ru/career/alternative.htm> (посетен на 2 юли 2025)

 15

Хартиени призовки във военната служба за регистрация и вписване

Хартиената призовка е малък документ, в който се посочват име и фамилия, адрес и дата на явяване във военния комисариат, военно звание, подпис и име на военния комисар. Освен това, в призовката се посочва целта на явяването. Това може да бъде известие за преминаване на медицински преглед, покана за наборна комисия или изясняване на данни за военна регистрация.

Хартиената призовка може да бъде връчена по местоживееие, работа или училище. Освен това е възможна доставка с препоръчана поща.

Гражданину _____ Форма № 22
Проживающему _____

ПОВЕСТКА № _____

В соответствии с Федеральным законом "О военной обязанности и военной службе" Вы подлежите призыву на военную службу и обязаны _____ г. к _____ часам
явиться в объединенный военный комиссариат _____ района
по адресу: _____
для проведения мероприятий, связанных с призывом на военную службу.
При себе иметь паспорт (документ, удостоверяющий личность), а также: _____

М. П. Военный комиссар _____ района
(в военском звание, подписи, фамилия)

Електронни призовки от службата за военна регистрация и вписване

Електронната призовка се счита за известие за явяване във военната служба за регистрация и вписване, което е вписано в регистъра на призовките и/или дублирано на портала на „Госуслуги“ в раздела „Известия“.

госуслуги

Уведомления

Повестка № _____

Призывная _____

☐ Извещение о призыве

☐ Извещение о призыве

☐ Извещение о призыве

☐ Извещение о призыве

☐ Извещение о призыве

Информацията в регистъра на призовките включва: копия от изпратените призовки, информация за военния комисариат, датата на изпращане на призовката и датата, на която призовката се счита за връчена, датата на явяване във военния комисариат, информация за гражданина, подлежащ на набор за военна служба, на когото е изпратена (доставена) призовката. Няма значение дали наборникът има акаунт в „Госуслуги“ или не – веднага щом призовката се появи в регистъра, след 7 дни тя

автоматично се счита за връчена. След изтичане на срока за явяване на наборника, могат да му бъдат наложени определени ограничения.

Видове призовки във военната служба за регистрация и вписване

Формално има два вида призовки към службата за военна регистрация и вписване:

1) За уточняване на данните за военната регистрация — това означава, че военният комисариат се нуждае от актуална информация за живота на наборника: семейно положение, месторабота, място на пребиваване. Такъв документ е придружен от надпис „за изясняване на данните за военната регистрация“.

2) За извършване на наборни дейности — в тази категория се включват призовка за медицински преглед, наборна комисия, алтернативна гражданска служба, както и призовка за изпращане.

Важно е да се уточни, че ако наборник с валидно отлагане получи призовка от военната служба за регистрация и вписване, той е длъжен да се яви в съответствие с нея, но може да откаже да премине медицински преглед. Това обстоятелство е свързано с факта, че наборната служба се провежда само за тези младежи, които нямат валидно отлагане.

Кога се изпращат призовките?

Съгласно действащото законодателство, призовките могат да пристигнат в следните срокове:

➤ Призовка за уточняване на данни — по всяко време на годината, с произволна дата на явяване;

➤ Повиквателни за наборни прояви — по всяко време на годината, но с дата на явяване през периода на набора: от 1 октомври до 31 януари или от 1 април до 15 юли.

Този ред се дължи на факта, че призовката за уточняване на данни изисква посещение на гишето за явяване, което работи редовно. Посещението пред медицинска комисия предполага присъствието на лекари, които работят изключително по време на наборния период (от 1 октомври до 31 декември, а също и от 1 април до 15 юли).

Жителите на Далечния север и еквивалентните територии се призовават в периода от 1 май до 15 юли, а също и от 1 ноември до 31 декември.

Призоваването на учители се извършва веднъж годишно — от 1 май до 15 юли. Подобно правило важи и за наборниците, живеещи в селските райони и ангажирани в жътва и сеитба. Те получават призовки от 15 октомври до 31 декември.

Процедура за връчване на призовка във военната служба за регистрация и вписване

Съгласно чл. 31 от Федералния закон „За военния дълг и военната служба“ има четири обстоятелства, при които призовката в армията се счита за връчена:

- Призовката е връчена на наборника за подпис;
- Призовката е изпратена с препоръчана поща с уведомление по местоживеење или местопребиваване на наборника. В този случай документът се счита за връчен в момента на доставяне;
- Призовката е изпратена чрез портала „Госуслуги“;
- Призовка, която не е получена по някой от посочените по-горе начини, се счита за връчена след изтичане на седем дни от датата на поставянето ѝ в регистъра на призовките.

Ако военнослужещият не приеме призовката (например откаже да я получи у дома, на работа или на учебно място), документът се счита за връчен в деня на отказа.¹⁶

За мобилизираните има отделен вид призовки, в които не съдържа много от това, което е в известието за наборна военна служба. Например, няма отделен ред за целта на призовката. Всичко е пределно ясно – човек се мобилизира с президентски указ за обявяване на мобилизация и въз основа на решение на мобилизационната комисия. На гърба на призовката има списък с нещата, които мобилизираният да вземе със себе си: паспорт, шофьорска книжка, тоалетни принадлежности, храна за един ден.

(форма)

ПОВЕСТКА

Вашного комиссариата (федералного органа исполнительной власти,
имеющего запас)
(лицевая сторона повестки)

РАСПИСКА

Повестку на имя _____
(Фамилия, имя и отчество)

Год рождения _____

Адрес места жительства (места пребывания) _____

Место работы или учебы (адрес организации) _____

№ домашнего телефона _____

№ рабочего телефона _____

Получил _____

В _____ час _____ 20 _____ г.

----- линия отреза -----

ПОВЕСТКА

Команда № _____ Листер № _____

ПОВЕСТКА МОЖЕ БИ ПОЛУЧИЛА ДОПОЛНИТЕЛНО ПОСЛАНИЕ ОТ КОМАНДИРА ВОЕНСКОЙ ЧАСТИ (Фамилия, имя и отчество)

На основании Указа Президента Российской Федерации об объявлении мобилизации и решения призывной комиссии по мобилизации ПРИКАЗЫВАЮ Вам и тем, кто _____ часов с момента вручения повестки (либо к _____ час _____ 20 _____ г.) явиться по адресу _____

При себе иметь документы, указанные на обороте повестки

За невыку в указанный срок Вы будете нести ответственность в соответствии с законодательством Российской Федерации

МП _____
Военный комиссар (командир воинской части)
(Фамилия и инициалы)

----- линия отреза -----

ИЗВЕЩЕНИЕ

Руководителю организации _____

Гражданин _____
(Фамилия, имя и отчество)

20 _____ г. призыв на военную службу (направлен на работу на должности гражданского персонала)

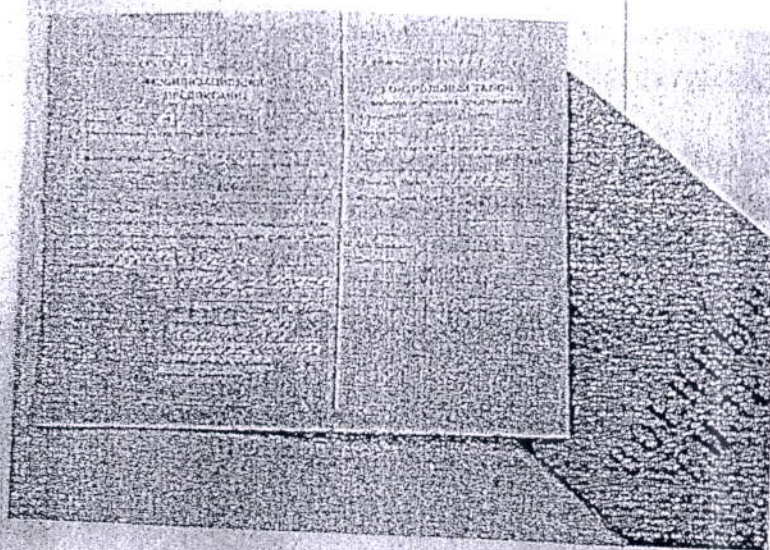
МП _____
Военный комиссар (командир воинской части)
(Фамилия и инициалы)

При доставлении повестки в указанный адрес жителю военного комиссариата вручается _____

Освен призовки, има и заповеди за мобилизация (мобилизационное предписание), отнасящо се до военнослужещи от запаса, които вече са назначени в конкретни военни части. Например, офицер от запаса може да бъде назначен към конкретно въздушно-десантно подразделение. В заповедта за мобилизация е посочено къде и кога

¹⁶ Служба Помощи Призывникам, Повестка в военкомат, обновлено 16 апреля 2025, доступно на: <https://armyhelf.ru/povestka-v-voenkomat/> (посетен на 2 юли 2025)

резервистът трябва да пристигне от момента на обявяване на мобилизацията без допълнителни призовки.

Заповед за мобилизация¹⁷

5. Начин за връчване на призовки за явяване за запас и мобилизация.

Въпросът за получаване на призовка е ключов при вземането на решение дали някой да се счита за укриващ се от военна служба или не. До м. април 2023 г. призовката се връчва на лицето лично срещу подпис – по месторабота, учене или местоживее. Наборникът трябва да подпише и едва тогава се счита, че лицето е било надлежно уведомено.

В допълнение към обичайния метод за връчване на призовки, се появяват следните варианти:

- По пощата – чрез препоръчано писмо с обратна разписка.
- Чрез портала „Госуслуги“. Въпреки това, докато не бъде приет отделен регулаторен акт, призовки няма да бъдат изпращани през портала.
- Директно във военната служба за регистрация и набор.¹⁸

Съгласно действащото законодателство, призовките могат да пристигнат в следните срокове:

- Призовка за уточняване на данни – по всяко време на годината, с произволна дата на явяване;
- Повиквателни за наборни прояви – по всяко време на годината, но с дата на явяване през периода на набора: от 1 октомври до 31 януари или от 1 април до 15 юли.

Този ред се дължи на факта, че призовката за уточняване на данни изисква посещение на лицето за явяване, което работи редовно. Посещението пред медицинска комисия предполага присъствието на лекари, които работят изключително по време на наборния период (от 1 октомври до 31 декември, а също и от 1 април до 15 юли).

Жителите на Далечния север и еквивалентните територии се призовават в периода от 1 май до 15 юли, а също и от 1 ноември до 31 декември.

¹⁷ Тинькофф Журнал, Как теперь выглядит повестка и как она должна приходить по новым правилам, 10 Января 2025, доступно на: <https://t-j.ru/guide/call-up/#one> (посетен на 3 юли 2025 г.)

¹⁸ Тинькофф Журнал, Как теперь выглядит повестка и как она должна приходить по новым правилам, 10 Января 2025, доступно на: <https://t-j.ru/guide/call-up/#one> (посетен на 3 юли 2025 г.)

Призоваването на учители се извършва веднъж годишно – от 1 май до 15 юли. Подобно правило важи и за наборниците, живеещи в селските райони и ангажирани в жътва и сеитба. Те получават призовки от 15 октомври до 31 декември.

Процедура за връчване на призовка във военната служба за регистрация и вписване

Съгласно чл. 31 от Федералния закон „За военния дълг и военната служба“ има четири обстоятелства, при които призовката в армията се счита за връчена:

- Призовката е връчена на наборника за подпис;
- Призовката е изпратена с препоръчана поща с уведомление по местоживеење или местопребиваване на наборника. В този случай документът се счита за връчен в момента на доставяне;
- Призовката е изпратена чрез портала „Госуслуги“;
- Призовка, която не е получена по някой от посочените по-горе начини, се счита за връчена след изтичане на седем дни от датата на поставянето ѝ в регистъра на призовките.

Ако военнослужещият не приеме призовката (например откаже да я получи у дома, на работа или на учебно място), документът се счита за връчен в деня на отказа.¹⁹

6. Отклоняване от запас и мобилизация.

Неявяването по призовка е неволно или умишлено пропускане на събития, свързани с набиране на военна служба. Ако отсъствието е без основателна причина, то се счита за избягване на военна служба. Има два вида отговорност за неявяване във военната служба: административна и наказателна. Всички ограничения, свързани с призовките, се налагат в момента на получаване на документа. Призовката се счита за връчена, когато военнослужещият я получи лично (подпише я) или с препоръчано писмо, както и в момента на публикуване на призовката в електронния Регистър.

Друг важен момент е, ако млад мъж не е получил призовка, той трябва да се яви във военната служба в рамките на две седмици след началото на новата военна служба. Ако това не бъде направено, действията на наборника ще бъдат тълкувани от военната служба като избягване на наборна служба. Това правило важи за всички млади хора, които нямат отсрочка от военна служба и влиза в сила през 2023 г., заедно с други изменения в закона.

Административна отговорност за неявяване във военната служба за регистрация и набор

Всички административни нарушения се регулират от Кодекса за административни нарушения на Руската федерация (Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях, КоАП РФ). Някои административни санкции включват:

- Предупреждения;
- Глоби;
- Конфискация;
- Задължителен труд;
- Административен арест.

¹⁹ Служба Помощи Призывникам, Повестка в военкомат, обновлено 16 апреля 2025, доступно на: <https://armyhelf.ru/povestka-v-voenkomat> (посетен на 2 юли 2025)

Съгласно чл. 21.5 от Кодекса за административни нарушения на Руската федерация, неявяването при повикване от военния комисариат води до налагане на административна глоба в размер от 10 000 до 30 000 рубли.

В допълнение към паричните санкции, неявяването в отговор на призовка води до:

- Забрана за покупка и продажба на апартамент;
- Забрана за шофиране;
- Отказ за отпускане на кредит или издаване на договор за заем;
- Забрана за регистрация на индивидуални предприемачи.

Ограниченията влизат в сила след изтичане на 20 дни от датата на явяване по призовката. Например, ако наборник трябва да се яви във военната служба на 5 октомври, но е забравил/умишлено не е посетил комисариата, всички горепосочени ограничения могат да бъдат приложени към него, считано от 24 октомври.

Наказателна отговорност за неявяване по призовка от военна служба за регистрация и набор

Наказателна отговорност се налага, ако военнотружещ многократно пропуска посещения във военния комисариат. В този случай се назначават превантивни мерки в съответствие с чл. 328 от Наказателния кодекс на Руската федерация, според който укриването от военна служба при липса на законови основания за освобождаване от тази служба се наказва с:

- Глоба до 200 000 рубли или в размер на заплата или друг доход за период до 18 месеца;
- Принудителен труд до 2 години;
- Арест до 6 месеца;
- Лишаване от свобода до 2 години.

Сред въпросите на наборници, често се срещат коментари за „списъка с укриващи се от военна служба“. Списъци с неявяващи се на призовка не могат да бъдат намерени в публичното пространство, тъй като те съдържат лични данни на граждани. Според закона, „операторите и други лица, получили достъп до лични данни, са задължени да не разкриват на трети страни или да не разпространяват лични данни без съгласието на субекта на личните данни, освен ако федералният закон не предвижда друго“. По този начин данните за наборниците – пълно име, дата на раждане, серия и номер на паспорт, медицински документи, информация за призовки, се съхраняват изключително във военния комисариат. Те не могат да бъдат намерени в интернет.

Глоба за неявяване във военната служба за регистрация и набор

В таблицата са описани правонарушенията, както и съответните глоби:

Правонарушение	Глоба
Неявяване в отговор на призовка	От 10 000 до 30 000 рубли
Глоба за непредоставяне на информация на военната служба за регистрация и набор	От 1000 до 5000 рубли
Глоба за недеклариране на заминаване в чужбина за повече от шест месеца без deregistration	От 5000 до 15 000 рубли
Глоба за недеклариране на напускане на	От 10 000 до 20 000 рубли

местоживеенето за период, по-дълъг от 3 месеца	
Глоба за избягване на медицински преглед	От 15 000 до 20 000 рубли
Глоба за повреда или загуба на документ за военна регистрация	От 3000 до 5000 рубли

Военният комисариат решава дали да наложи глоба или не. Срокът, през който може да бъде наложена глоба, е 3 години. Тоест, дори ако наборник не се яви в отговор на призовка и не получи наказание „тук и сега“, няма гаранция, че това няма да се случи в бъдеще. Освен това, глобите се натрупват. Тоест, ако военнослужещ е получил призовка и не се е явил на нея, а след това е получил друга при следващото повикване, има голяма вероятност да му бъде наложена още една глоба в съпия размер.

Уважителни причини за неявяване във военната служба за регистрация и набор

Чл. 7 от Закона „За военната служба и задължението за заост“ описва редица условия, които се считат за валидни в случай на неявяване във военната служба по призовка:

- 1) Болест или нараняване, свързани със загуба на дееспособност;
- 2) Тежко здравословно състояние на близки роднини на новобранца или участие в тяхното погребение;
- 3) Обстоятелства на непреодолима сила;
- 4) Други причини, които призовната комисия е сметнала за основателни.

Всяка от горепосочените ситуации трябва да бъде подкрепена с документи – например лекарско заключение, копие от смъртния акт на роднина, удостоверение от работа или обучение и т.н. Без документални доказателства, комисариатът може да счете причините за неявяване за невалидни и да се позове на първия параграф на чл. 7 от Федералния закон „За военната служба и задължението за изпълнение на военната служба“: „В случай на неявяване на граждани във военния комисариат в сроковете, установени от този федерален закон (включително в определеното време и място по призовка (призовка) на военния комисариат или друг орган, осъществяващ военна регистрация) без основателна причина, такъв гражданин може да бъде подведен под отговорност в съответствие със законодателството на Руската федерация“.

Възможно ли е да се откаже призовка във военната служба за регистрация и набор?

Чл. 31 от Федералния закон „За военния дълг и военната служба“ гласи следното:

„Гражданите, подлежащи на военна служба, са длъжни да получават призовки. Призовките до посочените граждани се изпращат писмено и се дублират в електронен вид. Призовките трябва да посочват правните последици от неспазването от страна на гражданите на посочените в тях изисквания“.

Това означава, че младите хора, подлежащи на военна служба, не могат да откажат да им бъде връчена призовка. Получаването на документа и явяването във военната служба са задължителни етапи от кампанията за наборна служба. В противен случай мъжът е изправен пред наказание в съответствие с наказателния или административния кодекс на Руската федерация.

Как да се избегне посещение във военната служба по призовка

Няма законови възможности да не се ходи във военната служба. Всеки млад мъж, който получи призовка от военния комисариат, е длъжен да се яви. След приключване на наборните дейности, младите хора ще бъдат призовани. Разбира се, има и изключения, те включват:

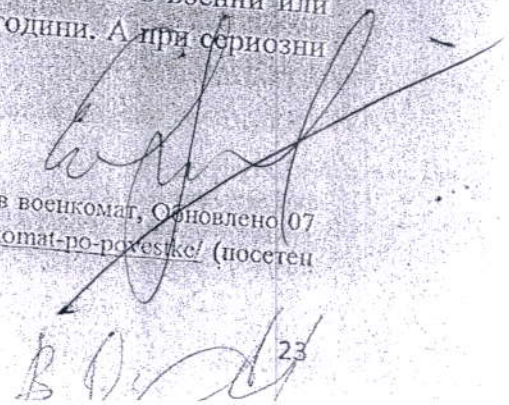
1) Право на получаване на военна карта по здравословни причини
Според статистика на Службата за подпомагане на наборниците, от 100% от наборниците, не повече от 30% имат основания за зачисляване в резерва поради здравословни причини. Важно е да се отбележи, че това е статистика само за хората, които се свързват със службата за консултация относно своите заболявания. Общият брой на здравите наборници е много по-висок. Сред заболяванията, които могат да доведат до категория „негодност за военна служба“, са: затлъстяване, сколиоза, астма, дерматит, последици от фрактури, малоклузия, плоскостъпие и др.

2) Право на получаване на отсрочка
Отсрочката е временно освобождаване от служба. Може да бъде издадена въз основа на здравословни проблеми, учебни, работни или семейни обстоятелства. Важно е също така да се отбележи, че дори ако наборникът има право да бъде освободен от служба, той все пак трябва да посети военния комисариат и да се подложи на необходимите прегледи и процедури. Неявяването в отговор на призовка също е неприемливо в този случай.²⁰

7. Съществуват ли данни за руски граждани, отклонили се от запас и мобилизация, на които да са повдигнати обвинения и с потърсена наказателна отговорност по НК на Руската федерация?

След обявяването на частична мобилизация на 21 септември 2022 г., руската Дума предприема законодателни мерки, свързани със завишена отговорност за престъпления против военната служба. Държавната дума на пленарна сесия приема на второ и трето четене поправки в Наказателния кодекс на Руската федерация, с които се предлага засилване на отговорността за някои престъпления срещу военната служба. Техни автори са депутати от всички фракции, включително председателите на комисиите по отбрана Андрей Картаполов, комисията по сигурност и борба с корупцията Василий Пискарев, комисията по международни отношения Леонид Слушки, както и руски сенатори. В тази връзка, по-конкретно се увеличават сроковете на наказание "лишаване от свобода" за действия като неизпълнение на заповедта на командир, дезертьорство, грабеж, нарушаване на правилата за бойно дежурство и умишлено унищожаване или увреждане на военно имущество по време на война, военни действия или мобилизация. Така, в съответствие с документа, „неизпълнението от страна на подчинен на заповед на началник... по време на военно положение, във военно време или в условия на въоръжен конфликт или военни действия, както и отказът от участие във военни или военни действия“ ще се наказва с лишаване от свобода до три години. А при сериозни последици – до 10 години.

²⁰ Служба Помощи Призывникам, Что будет, если игнорировать повестки в военкомат, Обновлено 07 февраля 2025, доступно на: <https://armyhelp.ru/chto-budet-esli-ne-prijti-v-voenkomat-po-povestke/> (посетен на 3 юли 2025 г.)

Увеличава се, от 5 на 10 години лишаване от свобода, и отговорността за самоволно напускане на поделение по време на мобилизация или военно положение, във военно време или в условия на въоръжен конфликт или бойни действия.

Предлага се увеличение на наказанието за дезертьорство по време на мобилизация, военно време или във въоръжен конфликт на 15 години затвор, а за избягване на военна служба чрез симулиране на болест – на 10 години лишаване от свобода. Предлага се също така и увеличаване на наказанието за нарушения на правилата за гранична и караулна служба, умишлено повреждане или унищожаване на военно имущество, като същото следва бъде максимално до 10 години лишаване от свобода. На свой ред, за унищожаване на военно имущество по непредпазливост, срокът на наказанието лишаване от свобода може да достигне пет години.

За доброволно предаване (при липса на признаци на държавна измяна) даден военнослужещ ще бъде изправен пред наказание лишаване от свобода за срок от три до 10 години. В същото време, както се подчертава в документа, "военнослужещ, който за първи път е извършил престъпление по този член, може да бъде освободен от наказателна отговорност, ако е взел мерки за освобождаването си, върнал се е в поделението или мястото на служба и не е извършил други престъпления, докато е в плен".

За грабеж във военновременни условия извършителите ще бъдат наказвани с до шест години лишаване от свобода, а максималната санкция, ако престъплението е извършено с нанасяне на тежка телесна повреда или убийство, или вредата е причинена в особено големи размери, ще бъде лишаване от свобода за срок до 15 години.

Въвежда се също така и наказателна отговорност за нарушаване на държавната отбранителна поръчка, като максималният срок на наказанието ще се определя в зависимост от вида на престъплението и ще варира от 8 до 10 години лишаване от свобода.²¹

През 2024 г. руската армия преследва много повече свои войници за отказ да се бият в Украйна, отколкото през предходната 2023 г. Според данни, събрани от *Mediazona*, съдиите са разгледали 10 308 дела за отказ от военна служба през 2024 г. – почти два пъти повече в сравнение с 2023 г. (5517 дела). От *Mediazona* посочват, че са събрали тези данни от уебсайтовете на гарнизонните и окръжните военни съдилища в цяла Русия.

От началото на пълномащабното нахлуване в Украйна военните съдилища са получили почти 16 000 наказателни дела. Най-често срещаното престъпление остава самоволното дезертиране – 14 182 дела стигат до съдилищата, като вече са произнесени 12 460 присъди. Този член от руския Наказателен кодекс предвижда наказание до 10 години затвор, но много войници получават условни присъди, което им позволява да бъдат изпратени обратно на фронтовата линия. По „по-лското“ наказателно обвинение за неподчинение на заповеди, съдилищата получават 1037 дела, като са изпълнени 975 присъди. Наказанието тук е от две до три години затвор. Обвинението за неподчинение на заповеди често се използва в отдалечени региони на Русия (Камчатка, Сахалин,

²¹ Государственная Дума Федерального Собрания Российской Федерации, Усиливается ответственность за преступления против военной службы, 20 сентября 2022 г., доступно на: <http://duma.gov.ru/news/55277/> (посетен на 3 юли 2025 г.)

Приморски и Забайкалски край на изток, както и Калининградска област на запад). В редките публикувани присъди обикновено се посочва, че подсъдимите просто са отказали да отидат на фронта през цялата страна. Други 683 дела (563 присъди) бяха внесени в съдилищата по обвинения за прекомерно дезертьорство, с наказание до 15 години затвор.

През м. юли 2024 г. военни следователи поставят рекорд, като прехвърлят почти 1100 нови дела (1076) в съдилищата за един месец. След това, през м. август и м. септември 2024 г. има ясна празнина по неизвестни причини. През м. октомври 2024 г. отново са заведени над хиляда дела в съдилищата, а данните за м. ноември 2024 г. са непълни и записите може да се появят на уебсайтовете на съдилищата със закъснение.

Съдилищата също достигат своя максимум през м. юли 2024 г.: 900 решения на месец, което се равнява на 39-41 присъди на работен ден. До края на 2024 г. военните съдилища осъждат 13 897 войници по дела за „престъпления срещу военната служба“. В други 175 дела съдилищата вземат различно решение: прехвърляне на делото на съответната юрисдикция, прекратяване на производството или връщане на прокурора и др.²²

8. Каква руска армия участва във военните действия в Украйна – професионални войници, наборници, мобилизирани?

В своя статия от 17 януари 2025 г. „Deutsche welle“ (DW) информира, че руският президент Владимир Путин подписва указ за провеждане на военни учения през 2025 г., които според документа са насочени към „подобряване на бойната подготовка на военнослужещите от резерва“. Призовки могат да се изпращат на военнослужещи от запаса до 50 години, младши офицери до 60 години, старши офицери до 65 години и старши офицери до 70 години. Подобни събития се провеждат в Русия всяка година, но след пълномащабното нахлуване в Украйна, те стават все по-продължителни и руските власти повишават както възрастовата граница за подлежащите на военна служба, така и глобата до 30 000 рубли за неявяване на военно обучение по график.

От DW посочват, че новият указ предизвиква тревоги в руските социални медии, като доста обсъждана тема е провеждането на военни учения в началото на 2025 г. От медията припомнят, че последният указ на Путин е подписан през м. март 2024 г., а предишният – през м. май 2023 г. Хората също така са загрижени и защо две точки от заповедта са скрити и обозначени като „само за служебно ползване“. Скрытите точки на указа обикновено посочват броя на призованите и планираните цели за регионите, казва бившият депутат от Московската градска дума, политикът Евгений Ступин. Това е обичайна практика, тъй като въз основа на тази информация е възможно да се анализират целите и задачите на руското министерство на отбраната. Той призовава да не се доверява на уверенията на руските власти, че според закона хора не могат да бъдат изпращани от военно обучение на война. Политикът отбелязва една от формулировките в документа: резервистите ще служат в Националната гвардия и ФСБ.

²² Mediazona, In 2024, the number of cases against Russian soldiers who refused to serve doubled, 27 December 2024, available at: <https://en.zona.media/article/2024/12/27/ru-refuse> (accessed 3 July 2025); The Kyiv Independent, Media: More than 10,000 Russian soldiers prosecuted for refusing to fight in Ukraine, 18 June 2024, available at: <https://kyivindependent.com/media-more-than-10-000-russian-soldiers-prosecuted-for-refusing-to-fight-in-ukraine/> (accessed 3 July 2025)

2.0.0.25

„Позволете ми да ви напомня, че Националната гвардия „поддържа реда“ в новите територии, които вече са окупирани от руските въоръжени сили, а ФСБ са граничари, които редовно влизат в битки с украинските въоръжени сили в Курска и Белгородска област“, казва той. Адвокат Артем Клига от „Движение на отказалите се по съвест“ (Движения сознательных отказчиков, ДСО) също посочва, че резервисти могат да бъдат изпратени да служат или да се обучават в Националната гвардия и ФСБ, както в Курска и Белгородска област, така и в окупираните от Русия територии на Украйна. „Законът не го забрапява, няма законова пречка, но ние не сме регистрирали подобно нещо“, заявява правозащитникът. Движението „Изгуби се“ („Идите лесом“) посочва още пред DW, че все още не са се сблъскали със случаи на изпращане на война от военни тренировъчни лагери, но призовават хората да не проверяват това лично: „По-добре е да игнорирате такива призовка“.

Руските власти продължават да настояват, че в Русия не се планира нова вълна от мобилизация и че попълването на руската армия става без принуда: „около 1000 души доброволно идват във военните комисариати и подписват договор“, пояснява председателят на комисията по отбрана на Държавната дума Андрей Картаполов в интервю за ТАСС. Според него, „руската армия успешно напредва в десетки посоки всеки ден“. Руската военна машина напредва в Източна Украйна, но интензивността се забавя, посочва за DW ръководителят на независимата аналитична група „Conflict Intelligence Team“ Руслан Левисв. Експертът отбелязва, че руската армия е в състояние да попълни редците си с военнослужещи по договор, но няма да може да покрие дефицита на кадрови офицери.²³

Русия може да се мобилизира за война в мащаб, сравним със Съветския съюз по време на Втората световна война, ако е необходимо, заявява говорителят на Кремъл Дмитрий Песков на 30 април 2025 г. „Ако една велика страна трябва да се изправи, тя ще се изправи във всеки един момент. Никой не може да има никакви съмнения“, посочва Песков по време на лекция в Музея на победата в Москва. Той твърди, че „милиони“ руснаци вече подпомагат военните усилия срещу Украйна, като събират помощи, изпращат оборудване и боеприпаси на фронтовата линия с лични средства и плетат камуфлажни мрежи.

„Някъде около 30 милиона съветски хора... дадоха живота си в борбата срещу фашизма“, добавя той. Коментарите на Песков идват в момент, когато руските власти набират между 30 000 и 40 000 души в армията всеки месец, съобщават източници, запознати с разузнаването на САЩ и ЕС, пред *Wall Street Journal*.

Вместо официална военна служба, Кремъл се опира на финансови стимули и агресивни кампании за набиране на персонал, за да попълни редците си, включително предлагане на доходоносни договори на доброволци.

Докато руският президент Владимир Путин избягва поредното мащабно набиране след непопулярната частична мобилизация през 2022 г., която предизвика изселването на над 261 000 руснаци, военните лидери, според съобщенията, оказват натиск върху Кремъл да започне по-широкомащабно набиране. Настоящото темпо на набиране на

²³ Deutsche welle, В России снова военные сборы. Теперь ждать мобилизации?, 17 января 2025, доступно на: <https://www.dw.com/ru/v-rossii-snova-voennye-sbory-teper-zdat-mobilizacii/a-71331336> (посетен на 3 юли 2025)

персонал е достатъчно, за да покрие отчетените загуби на Русия на фронтовата линия, които НАТО оценява на около 1000 войници дневно. Генералният щаб на Украйна заявява на 30 април 2025 г., че Русия е загубила 951 960 войници от началото на пълномасштабното си нахлуване на 24 февруари 2022 г.

Заместник-председателят на Комисията по отбрана на Държавната дума на Русия Алексей Журавлев заявява през м. януари 2025 г., че може да се наложи по-голяма мобилизация в подготовка за потенциален конфликт със западните държави през следващите три до четири години. „Необходимо е да се подготви мъжкото население и, естествено, да се защити родината. Трябва да говорим за това и да не се срамуваме“, казва Журавлев.

Главнокомандващият на Украйна Александър Сирски посочва пред LB.ua на 9 април 2025 г., че Русия може да мобилизира до 5 милиона обучени резервисти, с общ потенциален капацитет от 20 милиона души.

На 31 март 2025 г. Путин нарежда редовната пролетна военна служба на 160 000 мъже – най-голямата военна служба в Русия от 14 години. Въпреки че на новобранците официално е забранено да участват в бойни действия на фронтовата линия, много от тях са косвено въввлечени във войната чрез различни методи за набиране.²⁴

В своя статия от 1 април 2025 г. BBC информира, че президентът Владимир Путин призовава 160 000 мъже на възраст между 18 и 30 години, което е най-големият брой наборници в Русия от 2011 г. насам, тъй като страната предприема стъпки за разширяване на числеността на въоръжените си сили. Пролетното призование за едногодишна военна служба идва няколко месеца след като Путин заявява, че Русия трябва да увеличи общия брой на армията си до почти 2,39 милиона, а броят на действащите военнослужещи – до 1,5 милион. Това е увеличение със 180 000 души през следващите три години. Вицепремиерът Владимир Цимлянски заявява, че новите наборници няма да бъдат изпратени да се бият в Украйна в това, което Русия нарича своя „специална военна операция“.

Има обаче съобщения за убити наборници в боеве в граничните райони на Русия и за това, че са били изпратени да се бият в Украйна в първите месеци на пълномасштабната война. Настоящото набиране на войска, което се провежда между м. април и м. юли, идва въпреки опитите на САЩ да сключат примирие и прекратяване на огъня.

Русия призовава наборници през пролетта и есента, но последният набор от 160 000 млади мъже е с 10 000 повече от същия период през 2024 г. От началото на миналата година броят на младите мъже, достъпни за набор, е увеличен чрез повишаване на максималната възраст от 27 на 30 години. Освен повиквателни известия, доставяни по пощата, руските млади мъже ще получават известия на уебсайта на държавните служби „Госуслуги“. В Москва има съобщения, че повиквателните вече са били изпратени на 1 април 2025 г. чрез градския уебсайт mos.ru.

Все по-голям брой руснаци се опитват да избегнат армията, като поемат „алтернативна гражданска служба“. Но адвокатът по правата на човека Тимофей

²⁴ The Kyiv Independent, Kremlin says Russia ready for mass mobilization like in WWII 'at any moment', 30 April 2025, available at: <https://kyivindependent.com/kremlin-says-russia-ready-for-full-scale-mobilization-like-in-wwii-at-any-moment/> (accessed 4 July 2025)

В.О.М. 27

Васкин предупреждава в независими руски медии, че всяко ново повишаване от началото на войната се превръща в лотария: „Властите измислят нови форми за попълване на армията“. Освен двугодишната военна служба, Русия призовава голям брой мъже като войници по договор и вербува хиляди войници от Северна Корея.

Москва трябва да реагира на големи загуби в Украйна, като над 100 000 души са потвърдени от *BBC* и *Mediazona* като убити войници в Украйна. Истинският брой може да е повече от два пъти по-голям.²⁵

9. Възрастови граници за мобилизация. Категории лица, които не подлежат на мобилизация.

Съгласно чл. 18 от Федералния закон за мобилизационната подготовка и мобилизацията, отсрочка от договор при условията на мобилизация се предоставя на лица, които:

- са резервирани по реда, определен от правителството на Руската федерация;
- са признати за временно негодни за военна служба по здравословни причини – за срок до шест месеца;
- полагат постоянни грижи за баща, майка, съпруга, съпруг, брат/сестра, дядо, баба или осиновител, които поради здравословното си състояние, в съответствие със заключението на федералната институция за медико-социална експертиза, се нуждаят от постоянни външни грижи (помощ, наблюдение) или са инвалиди от първа група, при липса на други лица, задължени по закон да подкрепят посочените граждани;
- ✓ са назначени за постоянен попечител или настойник на непълнолетен брат или сестра при липса на други лица, които са законово задължени да издържат посочените граждани;
- имат 4 или повече деца на издръжка под 16 години или са самотен баща на поне едно дете под 16 години (за жени: имат поне едно дете под 16 години или са бременни над 22 седмици);
- ✓ имат бременна жена (над 22 седмици) и 3 деца на издръжка под 16 години;
- имат 4 или повече братя и сестри под осемгодишна възраст, отглеждани само от майка;
- са членове на Съвета на федерацията или Държавната дума.

На 4 ноември 2022 г. горепосоченият закон е изменен, за да включи отсрочка за хора, които се присъединяват към доброволни военни формирования.

Съгласно чл. 18 отсрочка се предоставя и на „други граждани или определени категории граждани“, на които ще бъде дадено право на отсрочка с президентски указ.²⁶

²⁵ BBC, Putin begins biggest Russian military call-up in years, 1 April 2025, available at: <https://www.bbc.com/news/articles/c36718p52eyo> (accessed 4 July 2025).

²⁶ КонсультантПлюс, Федеральный закон от 26.02.1997 N 31-ФЗ (ред. от 23.03.2024) "О мобилизационной подготовке и мобилизации в Российской Федерации", Статья 18. Отсрочка от призыва на военную службу по мобилизации, доступно на: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_13454/25fbd4e34ce45ed1b914188bace31872ce4df5da/ (посетен на 4 юли 2025).